

Gerecse hegység kiváló építő-díszítő köveivel. Magyarország különböző tájegységeinek díszítőköveit négy előadás tárgyalta a konferencián, így kellő áttekintést kaptunk szinte a teljes hazai kínálatról.

Ha a lehetőségekről beszélünk, az azt jelenti, hogy geológiailag már ismert és vizsgált előfordulások vannak. Ezen építő-díszítőkövek lelőhelyeken történő bányászásnak környezetvédelmi, természetvédelmi, föld- és vízvédelmi korlátai lehetnek, ami adott esetben nehezíti a nyersanyaghoz való hozzáférést. Éppen azért

szeretnénk a lehetőségek széles skáláját bemutatni, hogy mérlegelni lehessen, mely előfordulások érik meg a befektetést és melyek azok, amelyek helyettesíthetők más területen hasonló minőségű kőanyaggal.

A konferencia foglalkozik a díszítőkövek szabványosítási problémáival, a felhasználás és a feldolgozás kérdéseivel is, remélhetően kielégítve a szakemberek széles körének ezirányú érdeklődését. A konzultációk, hozzászólások alapján bizonyára kirajzolódik egy olyan kérdéskör, amely már a következő díszítőkövek konferencia témája lehet.

Díszítőkövek feltárási lehetőségei a Bükk-hegység körzetében

PELIKÁN PÁL – Magyar Állami Földtani Intézet

A térség közeit a múltban elsősorban építőköként hasznosították, de vannak adatok a díszítő célú felhasználásra is.

A máig fennmaradt legrégebbi alkalmazás a belpátfalvi monostortemplom látható, ahol vörös színű tufakockák berakásával csíkos-mintás homlokzatot alakítottak ki az egykori mesterek.

A miocén riolittufa könnyen és jól faragható. Felhasználhatóságát számos emlék bizonyítja. Csak példászerűen: Egerben a várbeli palota gótikus boltívei, a Minaret burkolata, a Minorita templom homlokzati címerfaragványai, a Bazilika homlokzati oszlopsora, temetői síremlékek, kőkeresztek, stb.

A miocén riolittufa nagy elterjedésben található a Bükkalján, itt számos, kisebb-nagyobb kőfejtés is feltárja. Színe világos szürke (horzsaköves változatok), sárga, barna, sötétszürke, néha fekete. Utóbbiak az erősen összesült tufák, csaknem riolitláva kinézetűek. A vörös, lilászvörös színű lapillis tufák a hegység délnyugati előterében (Egerbaktától Ny-ra) és az Upponyi-hegységtől északra gyakoriak.

A kemény díszítőkövek a hegység belsejében találhatók. A lelőhelyek jelentős része a Bükk Nemzeti Park (BNP) területén belül van, ez a tény a feltárási és kitermelési lehetőségeket jelentősen korlátozza.

Az egyik legszebb kőzet a Szarvaskő környéki gabbro és dolerit (régiesen diabáz). Sajnos a könnyen hozzáférhető előfordulásait korábban út- és vízepítési célok miatt kitermelték, a díszítőkövek bányászati célra felújított Binét bánya mellett ma már csak két jelentősebb gabbrotest van a BNP területén kívül, mindkettő Szarvaskőtől Ny-ra. A MÁFI kezdeményezésére a 80-as években próbamunkálás történt a Tardos bánya anyagából.

Legnagyobb tömegben előforduló, díszítőkövek is alkalmas kőzet a középső-felsőtriász korú, világosszürke

színű sekélytengeri mészkő (Bükkfennsík Mészkő F., Bervai Mészkő F.). A BNP területén kívül levő nagy előfordulásait hatalmas kőbányák foglalják le (felnémeti, bél-kői, nagy-kőmázsai), de kisebb területek még szabadok, vagy régebbi, kis fejtésekkel feltártak. A kőzet pados, gyakran vastagpados, az anchizonális metamorfózis következtében enyhén sávos szövetű. A 80-as években a MÁFI kezdeményezésére próbamunkálás történt a Bél-kő és a felsőtárkányi Mész-völgy kőzetanyagából.

Érdeklődésre tarthat számot a hegységben található fekete mészkő. Ennek két jelentős elterjedési területe van. Az egyik a hegység északi részén a felsőperm korú, pados, márgaközös Nagyvisnyói Mészkő Formáció. Legnagyobb feltárási helyén a Mihalovits kőfejtő, de a falu környékén még néhány kisebb felhagyott kőbányában is látható ez a kőzet. A másik előfordulás a Déli-Bükkben a felsőjura korú Bükkzsérci Mészkő Formáció. Felszínén fehéres-szürkére málló, de belsejében sötétszürke-fekete színű, pados-vastaglemezes kifejlődésű. Egyes részletei fekete tűzkölen-csék tartalmaznak. A fekete mészkövekből próbamunkálás nem történt.

Nem kifejezetten díszítőkövek, de különleges hatású a hegységben található tetőfedőpala. Ezt a kőzetet a múlt század közepéig nagy mennyiségben fejtették, a tetőcserép nagyüzemi előállítására szorította ki a használatból. Leleltető két területen található, északon Szilvásvárad és Nagyvisnyó közt karbon-korú, míg a hegység déli felében Felsőtárkány, Bükkzsérc és Kisgyőr határában felsőjura korú kőzeteket fejtették. Utoljára 1928-29-ben Kisgyőrben műveltek tetőfedés céljára pala bányát.